

בין המצרים (3)

ימי בין המצרים, ימים המסוגלים לגאולה

ימי בין המצרים, הם ימים של עבודת מעשית רוחנית, השייכת במיוחד לימים נוראים אלו. חז"ל אומרים (תענית ל:): **"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמתה"**. העבודה העצמית היא להרגיש את האבילות על החורבן. בשם האר"י ז"ל כתוב, שראוי לבכות אחר חצות היום, וביותר לאחר חצות הלילה. ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם, במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. הרבה אנשים משתתפים עם רגשות שמחה בחתונה. כל אחד מצטרף למעגל החוגגים, לעומת לוויית המת שבה רק קרובי המשפחה בוכים. מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. וכך בימים אלו של אבילות על חורבן הקדושה והמקדש, נבחן כל אחד, על מידת קירבתנו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובזה צריך לעבוד ולחזק תחושת השייכות.

רב פינקוס ז"ל בספרו "גלות ונחמה"

אם אֶשְׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵי אֵם לֹא אֶזְכְּרֶכִי אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי (תהלים קלז.ה-ו)

פירש רש"י: כנסת ישראל אומרת כן. ופירש בעל **המצודות**: ידבר בלשון בני הגולה. ויש להבין, אם ח"ו ישכח האדם את ירושלים בלבד, למה יענש יד ימינו, מה חטא היד, ועוד אם לא יזכור את ירושלים, בלבד, למה יענש לשונו, מה חטאה הלשון, ולמה חוזר על ענין אחד כמה פעמים, אם אשכחך, אם לא אזכרנו, אם לא יעלה וכו'. עיין בתורת כהנים (ר"פ בחוקות), זכור אם יום השבת לקדשו, יכול בלבך, כשהוא אומר שמור, הרי שמירת לב אמור, הא מה אני מקיים זכור, שתהיה שונה בפיו, וכן הוא אומר: זכור אשר עשה לך עמלק, יכול בלבך, כשהוא אומר לא תשכח, הרי שיכחת לב אמורה, הא מה אני מקיים זכור, שתהיה שונה בפיו ע"כ. והנה מעשה האדם נחלק לג': מחשבה, דיבור, ומעשה. וחששו בני הגולה פן יושפעו ח"ו מטומאת הגלות בין העכו"ם ויאבדו הקשר היסודי שיש לישראל עם מקור הרוחניות, ירושלים ובית המקדש, על כן קיבלו עליהם לחזק תמיד את הקשר, במחשבה, בדיבור, ובמעשה. **"אם אֶשְׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם"**, שכחת בלב. **"תִּשְׁכַּח יְמִינִי"**, שהוא האבר הנמצא בגוף כנגד הלב, **"תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵי אֵם לֹא אֶזְכְּרֶכִי"**, אם לא אזכיר אותך בפה, היינו בדיבור, תדבק לשוני, אבר הדיבור, לחכי.

רב שלמה ברעבודה ז"ל בספרו יבנה המקדש

לא להתייאש מהגאולה

שְׁרָתִי בַּמְדִּינֹת הַיְתָה לְמַס (איכה א. א)

בפרשה וירא (בראשית יח. יג-יד) נאמר: **"ויואמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמור אמנם אלד ואני זקתני, היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"**. הקשה החפץ חיים מה טעם ראתה התורה להאריך בסיפור זה, אשר יש בו משום גנותה של שרה אמנו? מדוע מספר הפסוק, שהיתה שרה מקטני אמנה ולא האמינה לדברי המלאך, ומדוע מביא כל פרטי הויכוח, האם צחקה או לא? יש לומר: רמז גדול יש בפרשה זו, ומעשה אבות סימן לבנים. בימות עיקבתא דמשיחא, שעה שימצאו מגדולי ישראל אשר יזרוז לתשובה ולשמירת תורה ומצוות, בעת ההיא יקומו אנשים קטני אמונה שלא יאמינו לדברי המוכיחים, כמו שרה אמנו לפנים שלא האמינה שתלד לאחר בלותה, שעברה את גיל התשעים. אותם קטני אמנה יתפעלו ויאמרו: האם אפשרי הדבר שאחרי אלפיים שנות גלות ונדודים, שוב יחזור עמנו לימי קדם? כלום יולד העם מחדש, ויקום לתחיית עולמים להיות כבעבר? ובאמת אין כאן כל טענה, שהרי **"היפלא מה' דבר?"** הקב"ה שהוא כל יכול יכול להחזיר את עמו לימי קדם.

ואומר ה"גאולת ציון": **"ויואמר ה' אל אברהם"**, רמז יש כאן לגדולי ישראל, הנוהגים כאברהם, לקרוא בשם ה' לחיזוק האמונה בתורתו ובמצוותיו יתברך. **"למה צחקה שרה"** רמז לכנסת ישראל, על דרך שנאמר: **"שרתי במדינות היתה למס"**, על כך אומר הכתוב: **"היפלא מה' דבר"**, שלא להתייאש ח"ו מהגאולה. **"למועד אשוב"**, הוא בבחינת **"בעיתה"**, אבל אם ישמעו אל אברהם, אל גדולי הדור המעוררים לתשובה, אזי יתקיים: **"שוב אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"**, אז תבוא הגאולה באופן של **"אחישנה"**, כפי שנאמר: **"היום אם בקולו תשמעון"**, ונשוב לימי קדם, במהרה בימינו אמן. *ספר ומתוק האור מגילת איכה*

גַּת דְּרָךְ ה' לְבַתּוּלַת בַּת יְהוֹדָה (איכה א. טו)

הכתוב בא לרמוז, שכל הצרות שניתכו על ירושלים וכל הגלות שגלו ישראל היו לטובתם. כמו ה"גת" אשר בעליה מביא אליה ענבים משובחים ומעולים והוא רומסם ודורכם עד שמאבדים צורתם, הרי הרואה שאינו מבין את פשר מעשיו, סבר כי משחית הוא ממונו בידיים, אבל המשכיל הרי יודע כי מטרת בעל הגת היא להוציא מאותם ענבים יין משובח ומעולה ולייקר את ערך רכושו. גם החורבן, הגלות והייסורים הבאים על כלל ישראל, תכליתם היא לרומס אותם למעלה עליונה בבוא

הגאולה. על כך דימה הנביא אל חורבנה של "לְבַתּוֹלַת פֶּתַח יְהוּדָה" ל"בַּת דָּרֶךְ הַ" רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה, בין המצרים"

ההנהגה עם ישראל מעידה על היותם נתונים ביד ה'

הַשְּׁלִיף מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל (איכה ב. א)
הנביא מקונן על כוס התרעלה שעברה על ישראל ואומר "איכה יעיב באפו אדני את פת ציון השליף משמים ארץ תפארת ישראל", ויש להבין, מה המקום להזכיר בשעת העונש "תפארת ישראל"? וכי איזה תפארת יש לישראל בהיותם מושלכים משמים ארץ? דוד המלך אומר בתהלים (ג. א): "מזמור לדוד בבורחו מפני אבשלום בנו". מקשים על חז"ל: מדוע אומר דוד שירה על שבנו רודף אחריו? האם מציאות נוראה כזו היא סיבה לשירה? ומיישבים שכאשר מגיעות צרות על האדם, עליו להתבונן מהו מקורן. אם הצרות טבעיות יתכן שהקב"ה הסיר את השגחתו מן האדם חלילה, והניח לו להסתדר בעצמו עם הארועים העוברים עליו, ואז הוא גם סובל וגם אינו מזדכך ואינו מזוכה מעבירותיו. אולם אם הצרות הן שלא כדרך הטבע, יש בכך סימן שהם מאת ה', ומאחר שיסורים מכפרים הן מנכות מסאת עבירותיו, דוד המלך נמלט מבנו הרודף אחריו להרגו, הוא אומר: כלום יש לך בן הרודף אחרי אביו להרגו? אין זאת אלא שמדובר במהלך לא טבעי. אילו היה עבד רודף אחרי דוד היה מקום לחשוב שמא הסיר הקב"ה השגחתו מעליו, והותיר אותו ליד המקרה, אך כשבנו רודף אחריו אות וסימן הוא שהצרה היא מאת ה', כך מודה דוד "מזמור לדוד בבורחו מפני אבשלום בנו".

עם ישראל משולים בדברי חז"ל לכווכבים ולעפר: אומה זו משולה לעפר ומשולה לכווכבים, כשהן יורדין יורדין עד עפר וכשהן עולין עולין עד לכווכבים (מגילה טז). מצב זה של ניגודים קיצוניים אינו מצב טבעי, ומכאן ההוכחה שהם נתונים ביד ה' ולא תחת יד המקרה הטבעי. זהו מה שאומר הנביא בפסוקים שלפנינו: "הַשְּׁלִיף מִשְׁמַיִם אֶרֶץ", העובדה שהיינו באגרא רמה, וממנו נפלנו לבירא עמיקתא, היא "תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל", שכן היא מעידה כאלף עדים שאנו נתונים ביד ה' ואין לך תפארת לישראל יותר מכך.

ספר "ומתוק האור מגילת איכה"

תְּדַשִּׁים לְבָקָרִים רֶבֶה אֲמוֹנְתֶךָ (איכה ג. כג)

בכל יום נגזר בבוקר, מה שעתידי להיות באותו היום בכל העולם. זהו "תְּדַשִּׁים לְבָקָרִים", שאז מתחדש כל הענינים של היום. "רֶבֶה אֲמוֹנְתֶךָ", עלינו להאמין ולבטוח שיתחדש עלינו לטובה. משום כך זהו הזמן לתפילה, כמבואר במכילתא (בשלה פ"ה): אתה מוצא שתפילות הצדיקים נשמעות בבוקר וכו'. כי עת הגזירה והחידוש, היא עת התפילה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה, בין המצרים" בשם הנצי"ב מוולאז'ין

הלכה: ההתנהגות בימי תעניות

כתב המ"ב (סי תקמט ס"א סק"א): וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שארעו בהם כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי תשובה וכו' ולפשפש במעשיהם ולשוב בהם וכו', ובפסקי תשובות (אות א) כתב: וביום התענית ישמור עצמו מכעס ואם יש לו משא ומתן יעשה באמונה ובנחת יותר, וימעט בשיחה בכל מה דאפשר שלא יבוא למלאות פיו צחוק, וחיוב גדול על האדם בתעניות אלו לאונן ולקונן ולהצטער מאוד על כל המאורעות שאירע בהם שמהם הגיע צערה גדול ושבר גדול כביכול להבורא ית"ש וזה עיקר ושורש התענית, ולא יהיה תעניתו כמצוות אנשים מלומדה, וישוב אל ה' בכל לבו ובכל נפשו ויהיה מיצר ונאנח על צרותינו ויגוננו, ולחלות פני ה' שיחוננו וינחמנו מאבלנו.

פסקי תשובות חלק ה'

שלום מדומה עדיף ממחלוקת אמיתית"

החווה מלובלין

חקירה: תשעה באב שנדחה

תשלומין לתשיעי, או שתקנת חכמים על העשירי (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה תשעה באב שנדחה)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ודאי וספק

בחור אחד ביקש להתקבל לשיבתו של הגאון בעל "שאגת אריה". כמנהגו בחן הגאון את הבחור באחת מסוגיות הש"ס ומצאו בור ועם הארץ. שאל אותו: היכן אכלת? השתאה הבחור, מדוע לא ישאלנו רבינו, היכן למדתי? השיב לו הגאון: שאכלת, זאת יודע אני בוודאות, אבל אם למדת, ספק בעיני, ובידוע שאין ספק מוציא מידי ודאי.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף נד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

